

פרשת השבוע – פרשת ניצבים- דני יעקובי

פרשת ניצבים נקראת, תמיד, לפני ראש השנה, ועוסקת בסיום חייו של משה רבנו: נאום של משה לעם, לפני מותו.

כולם ניצבים לפניו. "אתם ניצבים היום כולכם" – והסופר התנ"כי מזכיר נשים וגברים, רמי המעלה ופשוטי עם ואף הגר, כולם שווים וניצבים בפני משה.

שוויון, שלצערנו הרב, אבד במדינת ישראל. יחס המדינה ואף העסקים לפריפריה, יחס לחלשים בחברה. מפלה אותם לרעה, רמת אי השוויון גבוהה. אין הזדמנות שווה לכל אחד ואחת. יש ראשי שבטים ויש חוטבי עצים. אין יחס אנושי ושווה לגר, אלה שדואגים לזקננו והמוגבלים ולאחר מכן הם וילדיהם מגורשים. לאורך ההיסטוריה, החל מהתנ"ך, הגישה לא הייתה של שוויון, להפך, הצלחתן של דמויות שונות, החל מהאבות, התבטאה ברכוש רב. אך היו רגישות ואף חמלה לחלשים, לגר, לאלמנה ליתום. בתורה יש חוקים למען העניים, כמו פאה, הוללות ושמיטה. שוויון והדאגה לחלשים, אח"כ במוסר הנביאים יש דרישה מהעם להתנהג בדרך זו.

פרשת ניצבים מציגה בפני האדם גם את זכות הבחירה: בחרת בטוב או בחרת ברע, בחרת בטוב-בחרת בחיים, בחרת ברע-בחרת במוות. מהו הטוב שעלינו לבחור בו? כיהודי חילוני, והומניסט, הטוב שלי הוא אמונה במרכזיות האדם, בזכויותיו, בחירותו ומחויבותו לכללי צדק. הטוב הוא גם בחופש לבחור לעצמי את דרכי ההגשמה של יהודיותי, שהיא אמונה ביהדות כתבנות רבת תרבויות חילוניות ודתיות.

בפרשה גם נאמר, בשני פסוקים: "לא בשמים היא..." ו"לא מעבר לים היא..."

"לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה" (דב' כט יב). בלשונו של משה רבנו, נקודת המבט של השמים היא נקודת המבט האלוהית, כחילוני והומניסט אומר ההכרעה המעשית בכל שאלה, לא "בשמים", או בידי נביא כלשהו, או במי שמתיימר לדבר בשם אלוהים, אלא בידינו, בידינו הרשות, בידינו הסמכות, בידינו האחריות.

האחריות היא בידי כל אדם, בעצמו: "ולא מעבר לים הוא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה" (יג). מותר להגיע להכרעה מעשית ומחייבת בלי להזדקק לחכמה ש"מעבר לים". ההכרעה בידינו, לא בידי "חכמי הדור הרחוקים", בלשון הפרשה.

אלה ציוויים להתנהגות של בני האדם: "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבך לעשותו" (יד).

לסיום מדרש תנחומה פרק א' אומר על פרשת ניצבים:

"מה היום מאיר פעמים ומאפיל פעמים, אף אתם כשאפלה לכם, עתיד להאיר לכם אור עולם, שנאמר: והיה לך ה' לאור עולם (ישע' ס יט). אימתי?"

בזמן שתהיו כולכם אגודה אחת, שנאמר: חיים כולכם היום (דב' ד ד). בנהג שבעולם, אם נוטל אדם אגודה של קנים, שמא יכול לשברם בבת אחת. ואלו נוטל אחת אחת, אפילו תינוק משברן."

זאת תקוותי מדי שנה, שנדע להתגבר על המחלוקות והשסעים, יהדות של אחדות שאינה כופה אחידות.